

ORADEA-MARE (N.-VĂRAD)
16 ianuarie st. v.
28 ianuarie st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 3.

ANUL XXX.
1894.

Pretul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Bradul.

279290

Când arde sórele de maiu,
Când vântul ernei geme,
Mărețul brad pe 'naltul plaiu
Stă verde 'n ori ce vreme!

O rădăcină de colos
Și-a sfredelit in stâncă
Și de pe piétră maiestos
Mai sfredeleşce încă!

De mult cu stana de granit
El s'a făcut tot una,
Și p'amëndoi necontenit
Îi sgudue furtuna.

Și lemn și piétră la un loc
Verdeță ne'nteruptă
Aspiră ger, îndură foc,
Cu trăsnetul se luptă!

La pept cu viforul turbat,
La cap cu norul rece,
D'atâția ani nestrămutat
El tot așa petrece.

D'ar fi să-i dați in văi adânci
Odihnă desmierdată,
Răpindu-i viscole și stânci,
L'ați omori pe dată.

Când arde sórele de maiu,
Când vântul ernei geme,
Mărețul brad pe 'naltul plaiu
Stă verde 'n ori-ce vreme!

B. P. HAȘDEU.

Bibl. Univ. Cluj
Nr. 617 1897

ȚIGANĂ DIN BANAT.

De ale teatrului.

(De ce nu avem autori.)

Cuna din cauzele principale cari au impus ca neapărat, facerea legii teatrelor, în țera noastră, ca mai în toate țările civilizate, a fost fără îndoială, aceea de a asigura în prima linie dezvoltarea limbii românești și, pe lângă densa, propășirea artei și a literaturii dramatice naționale, care înainte de aceea dată, erau cu totul subrede; și în adevăr, cine a urmărit ca mine pas cu pas, un pătrar de secol, teatrul la noi în țară, știe că nu numai arta dramatică eră, mai înainte de lege, barcă fără catarg, nici ancoră, dar ajunsese un pericol chiar pentru limbă; un pericol, ăic, căci ori-cât se pôte pretinde, de unii, că teatrul nu are nici o înfrurire asupra societății, această o cred idee greșită. Ori cine a scormolit cât de puțin lutul din care sântem intrupați, fără îndoială nu va fi în stare a susține că prin teatru s'ar puté moralisá o societate, s'ar puté înfréná patimile sufletului și ale trupului omenesc, nimic dintre toate acestea; remâne inse o altă parte și forțe însemnate pentru un popor, în care influența scenei este netăgăduită: limba și literatura națională.

Deie-și séma cineva de prețul ce se pune pe limba scenei la «Théâtre Français» în Paris, la «Burgtheater» în Viena și în sfârșit pe scenele principale ale altor state, și încă ce face marele popor rusesc și micul ném unguresc, etc. pentru limba și literatura lor națională, și se va convinge despre acest adevăr.

Nu se pot esplicá subvențiile date de stat unui teatru decât, esclusiv numai, pentru a popularisá limba națională în forma ei cea frumoasă, în originalitatea ei; și tot asemenea pentru a intrupá, menține și dezvoltá caracterul muzicii naționale.

Apoi cine nu-ș amintește că faimosul repertoriu teatral, tradus din franțuzește, al lui Pascali și al tuturor contimporanilor sei, ajunse într'o stare ca nu numai publicul să nu înțelégă ce se spunea pe scenă, dar însuș actorul care cuvântá rolul seu, să nu aibă conștiință de ceea ce-i eșá din gură.

Nu mai erau galicisme și alte idiotisme, ci o limbă păsărescă, intortochiată și deșuchiată.

Au dat peste noi nevoi grele: tătari, turci, greci, etc., dar cu plecarea lor, scăpam și de bólele de care ne molipsiam prin contactul lor. Epidemia limbistică a scenei inse amenință coplesirea deseversită a graiului românesc; deja cea mai mare parte a societății și care se găsește mai totdeauna fără cultură indestulătoare, vorbiá așa, încât de i-ar fi auzit străbunii și chiar părinții noștri, ar fi jurat fără dóră, că a dat Dumnezeu o nouă babilonie peste urmașii lor. Fără îndoială, că nu singură scena produsese tot reul, dar de sigur cea mai însemnată parte, eră opera sa.

Tóte mahalalele vorbeiau ca la teatru, pentru că la teatru erau în drept să credă că se vorbește limba cultă națională.

A trebuit să se întreprindă un adevărat război literar, de ómenii culti, iubitori ai limbii pentru a-i da o direcție nouă ș-a o puté scăpá (cum ar ăice dnu Babeș), de microbii aduși, din altă lume de creeri ușori la cântar, și care tăbăriseră pe ea și-i rodeau plămâni, găsind un tărâm priincios dezvoltării lor.

Mi-aduc aminte că la 1874, când s'a montat în Iași pentru întâia órá drama mea «Radu III-lea», eminenții artiști Dimitriadi și mai cu semnă Stăvrésca, a trebuit să-și torture limba în gură, după cum ăiceau ei,

ca să pótă cuvântá pe scenă versurile mele; mai mult decât atât, au fost cuvinte românești, din cele mai frumoșe, cărora am trebuit să le incuviințez înlocuirea, de óre-ce le eră rușine să le ăică pe scenă.

Décă vom căută să găsim pricina din care isvorise această molimă, o găsim cu ușurință în următorul fapt: toți artiștii cari se deosebiau cât de puțin prin talentul lor, neavând cu ce trăi, și ca să pótă câștigá personal cât mai mult, adunau pe lângă densii câteva mediocrități, se complectau cum dedea Dđeu și se botezau, fără naș nici popá, directori de teatru; acum le mai trebuia repertoriu... Cât erau de puțini și pe atunci cei ce încercau să scrie pentru teatru și ori cât de modest pretindeau să li se plătescă munca, artiștii directori găsiu cheltuélá prea mare și șcieau ce fac séu nu, cunoșceau limba din care trebuia tradus, séu măcar limba lor, această nu avea nici o însemnătate; pentru a nu plăti, incet, incet ajunseră ca, în loc să-și vedă de meșteșugul lor, să se pue cu toții: actori, suflori, regisori și directori pe traduse, pe localitate și pe compuse; — dar ce traducerii ce localisării ce compunerii!

Ací stă isvorul molimei, neînțelegând ce citesc, lipsiți cu deseversire de învățatura neapărată; mai mult încă, de bunul simț, ce trebuie unui scriitor, puneau pe hârtie, fără conștiință, galicismele cele mai nesăbuite, frasele cele mai góle, cuvintele cele mai disențat romanisate și fără nici un înțeles, dar forțe potrivite ca cel necult să le ia drept cultură și să năsuiască a se spoi cu ele.

Repet, război literar inverșunat a trebuit pentru a curmá reul. Vindicarea inse nu este deseversită, ba chiar trebuie încă luptat să ne putem limpedeși limba cum trebuie.

Acele ce se petreceau înainte se petrec și ađi, toate orașele sânt pline de trupe dirijate de câte un artist, director, compositor, autor, traducător și mai cu semnă localisator. Cine i-a văduț și nu i s'a increțit pielea pe spinare auzind limba ce vorbesc și piesele ce jócá? Décă această inse e iertat, séu, mai bine, nu se pôte oprí în totá țera, căci într'un stat cu libertățile noastre, fiecare luptă ca să trăască cum știe și cum pôte, apoi nu este tot așa pentru capitală și orașele principale ale țerii, unde statul are datoria să nu le tolereze, să înlăture cu ori-ce preț, ca pe ori-ce altă epidemie, epidemia ucigătoare a limbii naționale, dând nu pentru profituri individuale, ci pentru interesul public, subvențiuni și ajutoare indestulătoare. De mult încă și la noi, simțindu-se nevoia, guvernele au acordat, mai întâiu câteva subvențiuni și mai apoi se făcu legea teatrelor. Această lege, ca puține altele, cuprinde în sine în adevăr bazele cele mai nemerite pentru dezvoltarea artei, fie ca lucrare literară, fie ca execuțiune dramatică și care amândouă aveau drept scop să limpedească și primenască limba, să pună temelii muzicii naționale.

Subvențiunile acordate teatrului național de pildă sânt destul de cuvințioșe, decât s'ar afectá în realitate a adevărata lor destinație, dar tocmai voi căută să vedesc că se întrebuintează greșit și neapărat rezultat nu este cel țintit.

Să lámurim dar chestiunea subvențiilor și ajutoarelor ce se dau de stat pentru susțmerea teatrului național în general. Se crede de cei interesați că numai óre-cărora persoane și anume actorilor se cuvin aceste alocații, eróre forțe mare: persoanele trebuiesc să muncescă și produsul acelei munci este dreptul lor; acum inse, în materie de teatru, persoanelor acelora, ca să pótă lucrá, le trebuie alți factori neatârnați de densii: autori,

compositori, pictori, mașiniști, localuri speciale, garde-robe, mobile, etc., și pentru că toți acești factori nu se pot avea cuviincios și demn de un popor civilizat, cu ceea ce poate produce munca actorilor celor mai buni, a trebuit și s'a venit în ajutorul instituțiunii, acordându-i-se subvențiuni.

Ele dar, repet încă odată, nu se cuvin persoanelor, ci ănsuș instituțiunii; instituțiunii al cărei scop unic este, după cum arătai mai sus, susținerea limbei și literaturii naționale, iar nu înlesnirea unui trai deosebit unor persoane ore-care formate în societate. Unui artist de talent, care își îndeplinește cu cunoștință datoria și muncește când i se dau instalațiuni și mijloce d'a se pute produce, nu-i mai trebuie nici un ajutor bănesc, câștigă el singur cu ce să pôtă trăi, mai bine decât în ori-ce altă carieră.

Prin urmare reu se face la noi când subvențiunile și ajutorele se impart persoanelor pentru a le sporî veniturile. Acastă procedură are mai întei defectul că înălătură scopul legii și apoi pe lângă alte nenumărate inconveniente, are și pe acela, și care este foarte însemnat, că persoanele care-și impart un venit neprodus din munca lor și care le pică regulat în gură din përul rodit, nu fac cât și cum trebuie, în meseria lor; avënd cu ce trăi din venituri, ce le mai pasă; ș-apoi e firesc așa, când ai d'a gata nu mai cauți să produci prin sudore și sârguință, prin urmare chiar talentele se perd în st-nul lenei lor.

Când prin legea teatrelor s'a asigurat actorilor tărâmul de exploatat, când li s'a pus la dispoziție fără plată toți factorii de care aveau trebuință, pentru a se pute produce, a le mai plăti și lefuri, este a-i face pensionari fără vreme, a le da mijloce gratuite de întreținere în timpul când pot munci! Nu, procedarea este greșită, sistema nenorocită și scopul legii înălăturat. Negreșit, căci ce câștigă limba, literatura și musica națională din faptul că, un număr ore-care de actori, vor ave un venit mai mare ca în trecut și vor munci mai puțin?

Mărginitu-s'a inse reul aci? nu!

Legea teatrelor țintind, cum arătai, dezvoltarea limbei, literaturii și muzicii naționale, a căutat să asigure pe de o parte actorilor o existență cuviinciosă și neatârnată de impregiurări, care să le impue a face ce nu trebuie și ce nu pot, iar pe de altă parte a luat sub scutul seu pe autorii și lucrătorii literaturii dramatice, pe compositorii și esecutorii musicali, asigurând și acestora rësplata muncii lor. A urmă dar astăzi să se incuviințeze jucarea pe scenă a teatrului național și a celorlalte teatre subvenționate de stat, a tuturor piezelor streine de merit mai mult séu mai puțin contestat, traduse și prelucrate de actori și de amplotații teatrului, numai pentru a le sporî încă veniturile, (de asta dată nu neapërate existenței lor); a nu se ținti cât de puțin la dezvoltarea produselor musicale, lucrate de români, și a nu auđi în teatrul național decât musica streină, nu este cea mai vie dovadă, că ródele țintite de lege, nu vor ave nici odată ființă, și că în curënd iarăș vom ajunge, în ce privește limba, de unde am plecat, adică vom auđi bolborosind impregiurul nostru o limbă neînțeleasă și ingrozitoare? Iar în ce privește musica, vom remâne ca și până aci fără nimic propriu al națiunii; afară dór de sârba cerută de popor cu atâta sete mai în tóte serile în teatru.

Sântem ómeni, facem greșeli, dar meritul cel mare al unui om este, când le recunoște, să le opréscă, să le îndrepte.

A merge pe acest povârniș înainte este un timp

neprețuit pierdut în dezvoltarea națională, este călcarea unei legi fórtre bune, fără interes pentru cărmuitorii ei, este sdruncinarea instituțiunii.

În ce privește scrierile teatrale ale actorilor, să nu se întâmpine că este o deosebire între trecut și actualitate; da, ore-care deosebire este, dar acésta mulțumită numai influenței rezultată din lupta întreprinsă pentru limpederea limbei și care de câteva timp începuse a se impune scenei, acéstă ore-care deosebire inse nu vré să ăică bine; căci cărarea fiind necunoscută, rătăcirea va veni; tóte relele încep prin a fi nesimțite, încet, încet, inse neînălăturat ajung din reu și în mai reu.

O nenorocire și mai însemnată a produs acéstă toleranță.

Nimeni nu mai are curagiul să scrie pentru teatru, din pricina celor din teatru și iată de ce:

Recunosc, că toți câți am îndrăsnit în țera romănescă să ne apucăm de acest însemnat și atât de greu meșteșug, să facem piese de teatru, să compunem musică originală, sântem mediocrități, mai puțin, decât s'ar căută bine, dar bunirei acestia sântem și pe acestia iar nu pe alții a voit și a hotărît legea să ne ocrotéscă; cu drept cuvënt, țintind ca încet-încet și cu timpul să pôtă și acéstă țeră să aibă, ca alte popóre luminate, literatura sa dramatică și musica sa națională tot astfel pregătite, căci, negreșit, acest rezultat nu se putea atinge decât ocrotind, ori cum ar fi produsul creerului românesc, de reu, pentru a-l face binișor, de binișor pentru a ajunge bine. Ce se întâmplă inse de fapt? Ne ajunge ca un biet pătimaș de asemenea bolă teribilă să-și frământe creerii, să și-i stórcă până a se tãmpî, să-și consume tot timpul de muncă pentru unii și de odihnă pentru alții, ca să producă o scriere de teatru, o compozițiune romănescă, trebuie să fie osebit de acésta, om cu noroc, séu să aibă sprigine puternice, ca să pôtă ave fericirea să i se admită lucrarea la teatru; nu este destul atât, trebuie, ceea ce este și mai greu, să capete favórea actorilor și chiar a amplotațiilor dela teatru ca să binevoéscă a-i jucă piesa; și aci trebuie notat că, din impregiurări de tot soiul, chiar când a trecut cu bine piesa prin tóte purgatoriile, mai nici odată nu se pôte face o distribuție de role cum trebuie și fără profit pentru nimeni, dar în paguba tuturor: a teatrului, a societărilor și a norocosului autor; piesa se jócă de persoane cu totul nepotrivite cu rolurile ce înfățișéază, încât căderea pe vecie e asigurată mai din nainte.

Decă inse bietul autoraș e un lipsit de noroc, ori are drept sprigin numai péna și creerii sei, apoi sórecii au parte de munca sa. Câte piese chiar, admise de tóte instanțele, nu zac în dulapurile teatrului și n'au vedut nici odată rampa.

De cele neadmise să nu mai vorbim.

O sută de piese streine, fórtre próste și ele, tóte secăturile din lume, mai bune decât una singură, de acelaș fel, a unut scriitorăș Român. Apoi cum o să pôtă propășî limba și literatura dramatică națională în asemenea condiții? Cum s'ar fi putut auđi vr'odată ciardașul unguresc prefăcut în sublimă rapsodii, decât nu pãstrând cu ori-ce preț ce eră național?

(Finea va urmá.)

G. BENGESCU-DABIJA.

Pe lângă prudentă mai este și curagiul o însușire nepërată pentru fericirea noastră.

Cine esageréază dragostea îi devine victima.

Crima mea.

Sa trece peste drum cu pânza 'n umăr,
Ce-o mai bătuse albă la izvor;
S'o vîd iar' lângă mine, ard de dor
Și 'n neastîmpăr clipitele număr.

Atunci ea pune jos nalbitul neted
Și-mi povestește veselă atât,
Că-mi trece dulce 'n fugă de urît,
De mi se 'mprospătîză traiul veșted.

Mirósme par' că 'nund a ei făptură,
Me 'mbat pe mine, omul pîcătós,
Și-așá 'ncurcat de farmecu-i focos
Nuș-cum îl dau o patimașá gurá.

Un țipet viu respunde — vai de mine!
O liniștesc cu guralivul rost...
«C'am infruptat-o cu 'n sárut in post»,
Se plînge nădușită de suspine.

T. BOCANCEA.

Romeo și Mariela.

Comedie cu cîntece intr'un act, de *dnii Dumanoir, Siraudin și Moreau.*

(Urmare și incheiere.)

Scena X.

Romeo (singur, ridînd.) Ah! cât îi de bună! cât îi de bună! merită să fie pusă într'un cadru și animată pe păreți! Ce fell a cunoscut ea familia Broseulenilor, generali, Stefaniil tóte plămădeli ale crierilor mei! dar asta mai trece-merge! Dar pe mine! Ce frumos m'a recunoscut! eu Romeo, eu Șvilar, care nu esistam pe timpurile vorbite nici macar in scuticele mamei mele! mai trece și asta! capul ei trebuie să fie vr'o hodoróbă hodorogită care șueră după cum bate vîntul! Dar să fie așa de... gogonéță încât să se facă de-odată mama nepótei sale! să me recunoscă pe mine, fără hârtfi, fără adevîrînță séu mitrică de tatăl fiicei sale! A! iată niște năsbuții vrednice de Domițian imperatórul cel procopsit al Romei! (*Pică pe un scaun.*) De sigur că băbușca a pățit multe accidente in viéța eil! Dar să n'avem grijă! Când Mariela va fi a mea am să asigur dómnei Boquet, o viéța cum se cade! E mare lipsă de fetișóre in California... am s'o espediez acolo... pe Boquet, nu pe Mariela! iată planul meu! dar e pricina mai întei să intru la invoéla cu mititica... o aud par că viind... să-mi dreg bine ochelarii și gutunarul!

Mariela (in afară.) Da, mătușică, me duc.

Romeo. Aud glăsișorul eil...

Mariela (vocea dnei Boquet.) Fii respectósă, mai ales, copila mea!

Romeo. Alt glasișor, nu tocmai așa de argințu... ia să-mi descurc tusa... hm! hm! hm!

Scena XI.

Romeo, Mariela, (imbrăcată ca tineră.)

Mariela (a parte.) Sînt încă zăpăcită de aceea ce-am auđit mai adiniórea!

Romeo. Vino! vino! scumpul meu copil, ca să te... (o sárută,) m'am înțeles in privința asta cu mătușica dtale!

Mariela. Bine, dle! (*A parte.*) Cum are să-mi spue el óre?

Romeo. Incă odată! (*O mai sárută*) M'am înțeles cu mătușica dtale! celalalt, te rog! (*O sárută pe celalalt obraz.*) Ne-am înțeles...

Mariela (a parte.) Cum me tot sárută! Ei dar! e fórté natural!

Romeo. Ei bine? ț-a spus mătușica dtale?...

Mariela. Mi-a spus că un domn bîtrân fórté restabil...

Romeo. Da, fórtel!

Mariela. Ar dorí să me vîdá și să me imbrățișeze!

Romeo. Tocmai așa. (*O mai sárută.*) Și asta-i tot ce ț-a spus?...

Mariela. Totul!

Romeo. Totul?... Și acum, buna mătușică, unde-i óre?

Mariela. Colo... colo jos... lângă bucătărie...

Romeo (a parte.) Al fiind că-i tocmai lângă bucătărie, pot să-mi schimb cojocul! (*Tare.*) Ei bine, frumósă mea copilă!.. pot să-ți spui in sfîrșit lucrul cel mare pentru care am venit aice... eu am un copil...

Mariela (a parte.) Ah! cum tremur! are să me numescă: fiica lui!

Romeo. Am... am un băet!

Mariela (vîu.) Cum?

Romeo. Un frumos bujoraș de băet plin de tóte virtuțile... care te iubescu... care te slăvescu...

Mariela. Pe mine?... (*a parte.*) Dar... S'a schimbat lucrurile cu totul!

Romeo. Și mai adiniórea chiar ț-am cerut mîna dela mătușica dtale pentru fiul meu!

Mariela. Dta?

Romeo. Aici, chiar acum de-o clipă!

Mariela. Ai cerut dela mătușica mea?

Romeo. Ce? póte că nu ț-a spus-o?...

Mariela. Să-mi spue?

Romeo. Ah! Ce zăpăcită-il! O cunosc eu bine! Uite-te, ia-mi brațul și hai să te presint virtuosului meu fiu... m'am înțeles in privința asta cu mătușica! (*Vre s'o ducă.*)

Mariela. Dar nu, dle!... nu te-ai înțeles astfel... (*A parte.*) Oh Dómnel póte să fie un tálhar bîtrân!

Romeo. Vină, vină! virtuosul meu fiu te așteptă!

Mariela (infricoșată.) Cum me privești pe deasupra ochelariilor?

Romeo. Ca să te vîd mai bine, copilul meu!

Mariela. Pentru ce dar me cuprinđi de subsuórá?

Romeo. Pentru ca să te pot strînge mai bine, copilul meu.

Mariela. Și când deschidți gura... toți dinții strălucesc!

Romeo. Pentru ca să te pot framéntá mai bine, copilul meu.

Mariela (desbărîndu-se de el.) Dar dta nu eșt moșnégl!

Romeo. Intr'adever că nul renunț la pîrucă, la cozoroc și la ochelari. (*Le svêrle in aer.*)

Mariela. Tinerul de peste drum!

Romeo. M'am vîrit in fântána fermecatá și am eșit din ea tiner și frumos... pentru a-ți presentá tributul nurilor mei!

Camera mei Romane.

Scump ângeraș cu dulce privire,
Lasă-me astăzi să renviez,
Căci lângă tine e fericire
Când pot să-ți spun eu că te adores!
Ce fericire!
Ce norocire!

Când iar te bucuri de 'ntinerire!

Mariela (a parte.) Dómnul dec'ar ști el, că sînt
singură! (*Chemând.*) Mătușică!

Romeo. Țst!..

Mariela. Mătușică!

Romeo. Dar taci odată!... n'o chemă!... Decă
te-am înșelat, o Marielo, am făcut-o asta numai pentru
că te iubesc! că te idolatrez!

Mariela. Ai bunătatea să nu me tutuești, dle?

Romeo. Pentru ca să te despărțesci de aceea mă-
tușă imorală, care nu pôte să-ți dea decât exemple
rele!..

Mariela. Indrăznești să ocărești pe mătușa?

Romeo. Îți ofer un asil mai cum se cade, odaia
mea de pe drum, trei scaune nouă nouă, și un crivat
de chilipir... hai, vino! (*Vre' s'o ducă.*)

Mariela (șipând.) Mătușică! Mătușică!... dar fugi
odată! că vine mătușal!

Romeo. Ei ș-apoi! decă nu vrei să mergi cu mine,
atunci n'am să me duc de aice! și o aștept pe mătușica
dta! cu peptul deschis!

Mariela. Dar iat-o că-i colo, și vine acuș!

Romeo. Las-o să vie!... las' să încerce a me da
afară!... (*Inchidend ușa cu cheia și scoțend cheia din
bróscă.*) Uite-tel veți cheia asta? Tranc! (*O aruncă pe
feréstă; se aude un geam spărgendū-se.*)

Mariela (șipând.) Ah! De asta dată me duc să
caut pe mătușal! (*Deschide ușa din dreapta.*) Mătușica e
colo și...!

Romeo. Oprește-te! (*Bate cineva la ușa.*) A bătut
cineva!

Mariela. Țst!

Romeo. Țst!

Mariela (a parte.) Dec'ar fi...

Romeo. Țst!

O voce (de bătrâna în afară.) Dar deschide, că
sînt eu!

Mariela (cu bucurie.) Ea-il am scăpat!

Romeo (incet.) Stai puțin! (*Tare, cu voce de femeie.*)

Cine ești dta?

Mariela. Dar taci, dle!

Vócea (în afară.) Cum! cine sînt? dar sînt mă-
tușal!

Boquet... m'am întors dela Amian!

Romeo. A hal!

Mariela. Dar taci odată!

Vócea. Ce? pôte ești cu cineva?

Mariela. Nu.

Romeo (imitând-o.) Nu! noi sîntem singuri... (*a
parte.*) Mătușica ei se întorce dela Amian! hal hal hal!

Mariela. Dar taci odată, pentru Ddeul!

Vócea. Dar ai să deschizi odată?

Mariela (incet.) Ce să fac? Dta ai aruncat cheia...

Romeo (incet.) Mai așteptă puțin, c'o espediez eu

... (*Tare, cu voce de femeie.*) Da me rog ești dta sigură
... că ești mătușica mea?

Vócea. Ce ții?

Mariela. Ce-o ții el?

Romeo. Veți dta, că eu mai am o mătușică aici!

Vócea. Mare Dómnul nenorocita de nepótă-mea a
inebunit!... dar deschide odată!

Romeo. Nu pot, că s'o stricat bróscal!

Vócea. Ah Dómnul! Dómnul! me duc să caut un
lăcățuș să-mi descuie pe nepóta-mea!...

Scena XII.

Romeo, Mariela.

Romeo. Se ducel... bravo!... (*Se aude picând.*)
S'a dus de a dural... bravo încă odată!...

Mariela (a parte.) Totul e perdut!

Romeo (vesel.) La cealaltă de acum! mătușica nro
2!... (*Alergând la ușa din dreapta și strigând ca Ma-
riela.*) Mătușică!... mătușică!... ajutor!... Un tiner a
intrat aice!... hal hal hal hal! (*Inturnându-se se află în
fața Marielei care-i prezintă deschisă mica carte ce a
cetit-o mai înainte.*) Ce-i acésta?

Mariela. Cetește dle.

Romeo (cetind cu ochii.) Ce fel? hal hal să fie cu
putință? s'ar puté? (*Inchidend cartea.*) Se prea pôte!

Mariela. Acum știi totul!

Romeo. Și eu te iubesc acum de patru sute de mii
de ori mai mult! O vestală ce ești! O Lucrețiol! Sînt în
stare să cheltuesc trei franci pe o coronă de lauri ca
să te fac nemuritoare.

Mariela. Și dta m'ai perdut!

Romeo. Eu?

Mariela. Mătușă are să vie acuș înderét! are să
deschidă ușal! Și când me va găsi închisă, singură, cu
un tiner!

Romeo. Dar decă din contră, te-ar găsi cu un soțior.

Mariela (cu un strigăt de bucurie.) Ah!

Romeo. Da, fiind c'ai fost în stare să me înșeli,
apoi ești vrednică să fii nevêsta mea.

Mariela. Eul al dec'aș fi știut?...

Romeo. Îți ofer mâna și averea mea! deocamdată
iată mâna drept arvună.

Mariela. Dar mătușă n'are să vree să credă... Ce
doveți să-i dau?

Romeo. Ah tocmai, iată dovedal! (*Scóte un contract
din busunar.*) Un contract care-l pregătisem pentru niște
mușterei ai notarului meu... dar are să se potrivescă
și pentru noi. (*Sede lângă guerdon.*)

Mariela (vii.) Și asta va fi de ajuns?

Romeo. Cu o clausă care-l va face obligator... de
o pildă, să ștergem articolul în care se ține că mirele
aduce în domiciliul căsătoriei un milion... me declar
neputincios în acésta privință, dar dta?

Mariela. Mai rămâne vorba! auđi, un milion?

Romeo. Atunci ștergem milionul.

Mariela. Ștergem, se'nțelege! Dar grăbește-te, căci
decă mătușă se întorce...

Romeo. N'ai grijă, s'a dus la lăcățuș... avem vreme
de cetit celelalte articole... trec înaintea noastră prima-
rele comunei, etc.

Mariela. Da, da, treci flécurile iesel!

Romeo. «Mirele aduce castelul seu de Papura-Verde
și moși Tufănești...»

Mariela. Cum? ai dta castele și moși?

Romeo. Eu? n'am nici un palmac de pământ.

Mariela. Atunci?

Romeo. Atunci, ștergem. Și dedesuptul contractului
vom notá: tóte rëndurile șterse sînt declarate nule și
fără valóre.

Mariela. Prea bine.

Romeo. Zestrea miresei cuprinde albiturile, costiu-
male și juvaerurile sale în sumă de patruđeci și cinci
de mil de franci... Ai?

Mariela. Dar eu n'am decât cerceii aceștia de Ruolz.

Romeo. Atunci, radem!

Mariela. Radem!

Romeo. «Mai aduce doue sute de mii de franci...

Mariela. N'am decât trei franci in pungă, să ștergem și acest articol dar.

Romeo. Să ștergem... «Mai aduce o mie fălci de pământ lucrător...

Mariela. Ștergem!

Romeo. Și radem!

Mariela. Și-apoi?

Romeo. Nu mai e nimic... iscălește și scrie: «Cuvintele șterse sînt nule și fără valoare».

Mariela. Atunci nu rămâne decât această notiță?

Romeo. Când îți spuneam eu că acest contract ne vine de minune! nu-s eu de flori de cuc ajutor de notari!... Me iscălesc... (*Iscălește și se scđla.*)

Mariela. Țst! aud pe mătușă-mea!

Romeo. Se necăjește să strice brósca!

Mariela. Unde să te ascund? cum să eși?

Romeo. Îmi rămâne o cale de scăpare. (*Deschidend feréstă.*) Iată calea mea!

Mariela. Dar ce fel?

Romeo. (*suindu-se pe feréstă.*) Amor... pentru viața intrégă!

Mariela. Căsătoriei!...

Romeo. Pentru viața intrégă!

Dna Boquet (*in afară.*) Iată că incede a se desface brósca! sucește bine!

Romeo. Adio! dar voi o mică resplată...

Mariela. Adio! Romeo! resplata dată! (*Se sue pe un scaun și-i intinde obrazul și Romeo o sărută.*)

Romeo. E bună, dar până la ceva mai bun. Aman-tul ađi ese pe ferești nebun!

Mariela. De-ađi pe feréstă se duce amantul, Măne pe ușă va intră bărbatul.

Romeo. Adio și 'n curénd,
Măne chiar vei vedé
Pe bărbat reintránd
Aici 'n casa ta!

Mariela. Adio! și 'n curénd,
Măne chiar voi vedé
Pe bărbat reintránd
Aice 'n casa mea.

(*Ușa se deschide. — Mariela alérgă spre a se aruncă inaintea ușei din fund. — Romeo dispăre pe feréstă.*)

(Cortina.)

N. A. BOGDAN.

Din aforismele lordului Chesterfield.

Nimic nu e in lume, care să nu aibă momentul seu decisiv. Cel mai inalt grad de prudentă, e a-l recunósce pe acela și a-l prinde.

*

A fi urgisit și totodată ridicul, acésta e poziția cea mai periculósă și imposibilă.

*

Ómenii cei slabi nu cedéză nici odată atunci, când ar trebui să o facă.

CAMIL B...

Poesii poporle.

— Culese din comuna Maidan. —

De dragoste.

 Fă-me Dómne ce mi-i face,
 Fă-me un bumburel d'argint,
 Să me duc pe sub pământ,
 Să me duc la maica mea,
 Care-i slabă și bētrână,
 Și n'are cine s'o țină,
 Că Măria
 Nu-i acia,
 Că s'o dus la Panciovă,
 Să ia bani cu cametă,
 Să-și cumpere dragoste.

Frunđă verde iederă,
 Am o mândră ochesă,
 Aia-mi rupe inima,
 Ea m'o rupe ea m'o légă,
 C'un fir de mătase négră.
 Când mumă-sa o scăldat-o,
 Scăldarea i-o lăpēdat-o,
 In vrístuța¹ vinilor,
 Da-i dragă voinicilor,
 Mândruța de astăvéră.
 Hai să facem dragul iară.

Frunđă verde da de sus,
 Șcii mândro cum eu ț-am spus,
 Und' or fi ómeni mai mulți,
 La mine să nu te uiți.
 Cand or fi mai puținei,
 Să te uiți la ochii mei,
 Să vėđ poți trăi cu ei!
 Că n'avem mult de trăit,
 C'acum vremea mi-o venit,
 Tu să-ți cauți mândruța alt,
 Că eu plec dela Banat!

Cucule de unde vini?
 De pe deal dintre grădini,
 Spune-mi pe unde-ai trecut,
 Mândruța nu m'ai vėđut?
 Ba am vėđut-o și șciu bine,
 Că te dorește pe tine,
 Și mândra ț-i-i sănėtósă,
 Șede la mėsă și cósă.

Asta-i mândra c'o cunosc,
 Că 'n brațe la min' o fost,
 Asta-i mândra ș-o șciu bine,
 C'o fost in brațe la mine.

Iubește badeo iubește,
 Dar de mine te ferește!
 Iubește-ți mândrele tale,
 Nu-mi mănca đilele mele,
 Până umbli pe la tóte,
 Te ajunge mēđanópte,
 Și mie-mi jori ca un căne,
 C'ai venit drept la mine.

IANA-LIUBA.

¹ «Vrėsta» se numește in economie rėndul de cucuruz, ori la vie rėndul de buciumi. «Vrist»=etate și vrėsta=ăță din lánă folosită de mueri pentru infrumșetarea chițelelor și catrințelor.

SALON.

Balul din Brustureni.

Brustureni e un sat mic și prepădit, departe de drumul țării, la spatele lui Dumneșeu, unde drumeți nu se prea abat și unde cărcimarul e cel mai bogat. Popă nu este în sat, nici notarăș; biraele țin lege în școlă care totdeauna e golă, căci dascălul trebuie să-și caute de alte treburi ca să pótă trăfi!

Când ómenii au de isprăvit vr'un lucru mai mare, se duc la Cucuteni, un sat asá de aprópe, că cântatul cocoșilor s'aude din unul într'altul. Nu-i vorbă, nici satul acela nu-i cu mult mai mărișor, dar acolo șede notarășul, popa, ba tot acolo sânt și gendarii. Prin urmare, locul de frunte al cercului e la Cucuteni. Nu-i mirare dară, că cei din Cucuteni se țin mai pe sus și se uită cu óreș-care fală la ómenii din Brustureni, cari pentru tóte ale lor trebuie să mérgă 'n satul lor.

Dar odată le-a venit apa și pe móra cucutenilor. Au sosit chișlegile și adjunctului notarial i-a treznit prin minte, să facă un bal. Ideea a fost primită cu bucurie de tótă inteligința din Cucuteni, căci și popa și notarășul și dascălul aveau fete mari, ba și mamele lor se ținău tinere, apoi și la jidovii din sat se aflau câteva jucătóre bune. Greutatea erá numai că cucutenii n'aveau nici o sală, unde să se țină petrecerea, căci școlă de stat, în care puteau să aibă tótă nádejdea, erá aprópe cutropită. Inse pedeca acésta nu-i necăși de loc, șciind că arendașul din Brustureni are o sală mare. Brusturenii sânt numai la o impușcăturá, ca acasă; vor ținé dar acolo balul.

Adjunctul notarial Ilie Troșcoțel, mutat nu de mult în comună, voind s'arate că el a adus viețá nouă în sat, numai decât s'a dus la Brustureni, să vorbésca cu arendașul.

Acela ședea în o casă mare, care a fost a unui domn ungar ajuns mai târdíu la sapá de lemn. Pe vremile acelea casa avea infășurare de castel, dar acuma nu prea e ingrigită; acoperișul stricat, păreții nevăruiți și gardul de petró aprópe derepănat. Proprietarul de acuma nu face lucș și întrebuintéză casa pentru scopuri de folos. În lipsa de granar, el pune grául după călcat în odăi.

Ilie Troșcățel, când vedú că și sala cea mare e plină de gráu, erá șá-l stropșescă guta și s'a întors acasă necășit ca vai de el și s'a pus pe beute, să-și inee necasul în vin.

Când s'a trezit, ș-a đis: «Am să-i caut un cum-părător, să-și pótă vinde grául ș-apoi grigea mea de bal».

Nu mai decât a scris la un sensal din capitala comitatului, că are gráu de vëndut. A treia đi acela a sosit la Cucuteni ș-a patra đi în sala arendașului n'au remas decât șórecii, cari se tenguiau de paguba neșteptată ce li s'a făcut. De când îi lumea, n'a fost în Cucuteni om mai fálos, decât Ilie Troșcoțel, când a ascultat mulțumirile femeilor.

Acum, pedeca cea mai mare delăturată, el se apucá de lucru, să 'ntocmésca tóte, ca balul să se pótă ținé cât mai curénd. De succes nici că se tèmea. Principalul seu i-a dat regaz, trei sêptémâni el nu ș-a mai

pus piciorul în cancelaria notarială, căci erá peste măsurá cuprins.

Mai întéiu și mai întéiu a trebuit să pună un cuptor, căci arendașul vënduse frumosul cuptor de fier unui advocat român decurénd insurat.

Din norocire, în școlă de stat din Cucuteni erá un cuptor de fier. Măncat grozav de rugină, doue mueri bătrâne, care nu puteau lucrá nimica satului, trei đile l'au tot curățit, apoi l'au uns cu vics și l'au făcut nou-nouț. Notarășul a rënduit un car cu patru boi, care l'a dus la Brustureni, implinind cu asta o đi de lucru pentru sat. În sfêrșit cuptorul fu aședat la loc, apoi l'au vicsuit de nou, ca să strălucésca frumos.

Celelalte întocmiri se făcurá mai ușor. Patru mueri din Brustureni, rënduite să spele podelele, abia isprăviră în șese đile, căci podelele n'au fost spélate din vremea lui Adam; apoi mai trebuia să curățe și alte doue odăi dealătura, menite pentru mâncare și beutură, precum și foișorul lung și lat.

Urmá infrumșetarea salei. Ilie Troșcoțel aduná tóte icónele și tipurile dela popa, notarășul și dela ceialalți inteligenti și le aniná pe păreți, punénd în frunte portretul lui Traian, cu menirea d'a face pe toți să înțelégă că balul acesta se dá de nepoții marelui Traian, care de bună sémă va fi avut și supuși jidani.

În điuva din urmá, la porunca bireului, s'au adus șese cará de crengi de brađi, cu cari apoi Troșcoțel a infrumșetat minunat sala, odăile, foișorul; ba a pus și pe partea dinafará a casei, ca să ascundă crepăturile și lipsa de malter a păretelui. În salonul cel mare pantlici de tricolor național anináu de pe o créngă pe alta, legate de Sali, fica arendașului.

Ómenii din Brustureni și mai cu sémă femeile umblau ca la mirádenie, căci atáta minunáție nu mai vedúserá.

Ilie Troșcoțel, ascultând vorbele lor, se plimbá fudul ca un general, care a căștigat o bătălie.

Dar încă în séra balului!

*

În sfêrșit sosi și aceea. În ajunul balului, dete Dumneșeu o plóie, de se făcu un noroiu, că și carul gol se impededá!

Cu car de cai nu mai erá chip de-a merge, nu-mai cu boi. În ciasul de-a porni, începú a plouá din nou și vêrsá ca din ciuber. Ilie Troșcoțel așteptá desnădêjduit sosirea óspeților.

De-odată sosi un călăreț. Erá sluga notarășului, care spuse într'un resuffu, că domni din Cucuteni vind la bal, s'au innámolit în mijlocul drumului; caii nu mai pot mișcă nici înainte nici înapoi; să vie dar ómeni cu boi și să-i șcótă.

Troșcoțel trimise numai decât plăesul și aduná din sat aprópe pe toți ómenii, cu doi-spre-đece boi, ca să scótă pe domni din tină.

Și el se duse în fața locului și grábí să dea ajutor coconiței Aurora, podóba cea mai gingașă a principalului seu.

Cu chiu cu vai sosiră. Dar cum toți erau uđi, balul nu se putú incepe decât c'un cias mai târdíu. Și să veđi minune! Cu tóte că timpul erá atát de grozav, se aduná o societate mare. Viniră și cei din satele învecinate; protopopul, preoții, invetătorii, notarășii și câțiva negustorași cu nevestele și fetele lor. Ce să faci? Dêcă ai fatá mare, n'o poți ținé acasă, trebuie s'o porți prin baluri, macar să urle viscolul.

Mai erau și câteva familii jidovești, ale arendașilor de regalii, care se bucurá de cinste mare în acele părți

La deschidere se ivi ořeş-care nenţelegere. Tinerii jidovi stăruiau ca balul să se începă c'un ciardaş, iar românii voiau cu Ardeleana. Fiind aceştia mai mulţi, invinseră şi preşedintele comitetului arangiator, Ilie Troscoteţ, deschise balul cu dşóra Aurora, după care se penderă celelalte părechii.

Dar pe când tinerimea s'aventă cu drag in valurile jocului, printre mame se putea vedé ořeş-care tulburare. Protopopésa eră foc şi pěrjol, că balul nu cu fata ei s'a deschis. Că Mărióra ei este şi mai frumósă şi mai cultă decât Aurora notarului; că un protopop are un rang mai nalt decât un notarăş. Se vede că Ilie Troscoteţ este un om necioplit, care nu şcie buna cuviinţă şi n'a prea umblat in societăţi mai alese.

Tóte aceste i le spunea soţului seu care şeeda lângă dēnsa, indemnându-l ca numai decât să părăsescă balul, căci după batjocura asta nu mai pot rămâne acolo. Protopopul eră vestit ca mare orator; graţie talentului seu, izbuti cu mare osteneală să-şi induplece soţia să mai stea cel puţin până când va incetă plóia.

Dar cu atăta gálcéva nu se potoli. Notăresa află ce s'a dis despre fata ei; şi decă bărbatul n'o opríá, fugíá numai decât la protopopésa să-i facă o interpelaţie strasnică şi lámurítá, că de unde şi până unde atăta îngámfare? Că Aurora ei este şi mai frumósă şi mai cultă, decât Mărióra; că fata ei este o pianistá escelentă, iar Mărióra n'are nici un talent şi n'a fost in stare să n'veţe decât patru piese bine reu.

Aceste vorbe spuse nu tocmai lin, stērniră un vifor in sală. Protopopésa şi notăresa íşi aruncau nişte fulgere on orítóre şi tóte celelalte femei s'asteptau la izbucnirea mániei ascunse.

Vijelía izbucni, dar din alta parte. Preotésa din Cucuteni bagă de semă, că fetele ei, doi bujoraşi roşii la faţă, şed prea mult şi că tinerii jócă mai bucuros cu Salica arendaşului din Brustureni. Numai decât chiemă la sine pe Ilie Troscoteţ şi-l luà la trei parale, că ce fel de bal românesc este acesta, unde tinerii jócă numai cu jidancele şi fetele român' vënd petrēnjei?

Acela se scusă, că tēcá că pungă şi 'n cele din urmă luà fetele preotesei la joc, făcēnd cu fiecare câte trei toururi, incāt îi curau sudorile şi abíá mai gáláiá. Apoi rugà pe câţiva prieteni să le mai jóce — şi să duse să se recorēscă cu o butelcă de vin.

Mai bine nu se ducea, căci, până când petrecu acolo, nevēsta unui negustoraş, care a jucat fórtē puţin, se scolă repede şi apropiându-se de dăscăliţa din Brustureni, care eră 'n costum naţional şi care jucase fórtē mult, i dīse in batjocură:

— Nu-mi vinđi costumul, ca să am şi eu jicători?

Intrebarea a fost insoţítá de ris mare din mai multe părţi, căci intre tóte femeile mărítate dăscăliţa jucase mai mult. Ba şi fetele se uitau la ea cu ochi rei şi mai cu semă bujoraşii preotesei îngáláiá, de câte ori o vedeau valsând pe lângă ele.

Dăscăliţa respunse cu linişte:

— Nu vënd marfe vechi

Aceste vorbe inţepară pe negustoriţa, al círei bărbat vinde şi vechituri — ca noue. Dar íşi potoli mánia, aşteptând un prilegiu bun spre a se resbună.

Prilegiul nu întârđiá mult, in quadrille ea-şi atinse numai un deget dăscăliţei, acesta inse nu-l primi; atunci negustoriţa amēţi şi jocul se sparse.

Urmă o invălmăşelá mare. Fetele se spērară, femeile cu bărbaţi rídeau şi protopopésa dīcea, că totul e o prefăcătoríe. Inse fiecare vorbíá numai şi-şi séu

cel mult vecinei sale, căci aprópe tóte intr'atáta se uríau, incāt nu mai vorbíau una cu alta.

Intr'aceste negustoriţa íşi vini in simţiri; spuse inse că nu mai rămâne in astfel de societate. Curat oleiu pe foc, căci auđindu-o celelalte, roşie ca piparca, spuseră că după vorbele aceste nici ele nu mai rămân.

Insedar se rugá Ilie Troscoteţ, ele plecară, căci erau invrăjbite grozav.

Prima care eşi eră protopopésa, care din inceputul balului ferbea de mánie, că nu cu fata ei s'a deschis jocul; apoi urmă preotésa cu bujoraşii, cari vēndeau la petringei; negustorésa fugi aşá dīcēnd inaintea lor; celelalte, vēdēnd că se duc familiile de frunte, se cređurá datóre să plece şi ele cât mai curēnd.

In cele din urmă nu remase 'n sală decât singur singurel bietul Ilie Troscoteţ, care se simţea ca treznit de fulger. Truda lui de trei sēptēmáni s'a dus in vēnt. Visurile lui din douēzeci şi una de dīle şi tot atâte nopti s'au spulberat. In séra acésta incă, ba chiar 'n ora de faţă, el mai purtá falnicul titlu de preşedinte al comitetului arangiator; ş-acum totul a trecut, nu mai e nimica, decât un biet adjunct notarial.

Obosit, frânt şi strivit, căđu pe un scaun, dīse ţiganilor să cante şi — se puse pe beutel

IOSIF VULCAN.

Ţigancă din Banat.

Printre feluritele rase de ómeni, ţiganii sūnt un soi cu totul original. Resfiraţi in tóte părţile lumii, ei nu au firea statornicie, se mută de ici şi colo; tóte incercările de a-i aşedá la un loc, au ramas zădarnice.

Tipul lor are multe insuşiri frumóse. Au pěr negru, dinţi albi; ficiorii de multe ori sūnt voinici de admirat, iar ele nu odată au cucerit inime de donni străluciti.

Tipul din fruntea foii nóstre representă asemenea o ţigancă frumósă. Patria ei este Băntul. Nu e tineră, fuméză ca un bărbat, cu tóte acēste impresiunea generală ce ne face, este fórtē favorabilă.

Camera unei Romane.

Adeseori auđim plângerea, că lucsul in timpul mai nou a devinit fórtē mare şi că lumea are să se prepădēscă, nu altceva.

Dar decă frunđărim istoria, vedem că acuşaţiunea nu prea are temeiu, căci đcu lucsul şi 'n vremile trátrane incă a fost mare.

Să studiám, pentru esemplu, istoria Romanilor şi vom rămâne uimiţi de risipa, ce ni se descopere.

Viéta publică şi socială, de o poţrivă ne ofere invēţături destule in asta privinţă.

Lucsul acesta se infăişezá şi prin a doua ilustraţiune a nóstră din nr. acesta, care ne pune in vedere camera unei Romane.

LITERATURĂ ŞI ARTE.

Şciri literare. Di T. Maiorescu a scos la lumină in Bucureşci volumul II din «Critice». — Di S. Fl. Marian a publicat in editura librăriei Socec la Bucureşci un volum de «Satire poporane române». — Di N. Radulescu-Niger a dat la lumină 'n Bucureşci de odată doue volume sub titlul comun «Rustice». Volumul I

cuprinde versuri, al doile prosă. — *Dl Marion*, cunoscutul foiletonist și colaborator al nostru din București, a scos de sub tipar acolo volumul seu intitulat «D'a Valma». (Vięta la mahala.)

Robia dela Peleş. Carmen Sylva, suferinda regină-poetă a României, a scris de curând un roman nou, care a apărut in limba franceză la Paris. Titlul romanului este «Robia dela Peleş». Riul Peleş izvorind din munții Bucegiului, cu ocasiunea construirii palatului regal din Sinaia, a fost strimtorit din albia sa, dându-i-se alt curs. Acęsta schimbare a cursului e robia Peleşului, care destăinuęșce in decursul lucrării tóte fericirile și nefericirile vieții. Diarul «Figaro» aprețieză fórtę călduros noul roman al Carmen Sylvei și dıce că acela este o lucrare de valóre literară.

Nesdrăvănile lui Păcala, la lumină scóșe de Tóder Glăvătină. Cartea I. Sub acest titlu a început să ięsă la Brașov in editura tipografiei Alexi o publicațiunę care cuprinde anecdote, nu inse păcăliturile lui Păcala, ci altele traduse și aplicate. Din aceste reproducem una (Mintți) in nr. nostru de astăzi. Cartea acęsta cuprinde încă și o așá numită comedie «Premiul lui Păcala», care inse nu este decăt un persiflagiu, scris atát de lámurit, incăt cetitorii numai decăt trebuie să afe că cine sânt persónele, care figuréză. Se 'ntelege, că nu putem decăt să reprobăm acest fel de scriere, care atacă sanctuarul familiar și care de sigur compromite literatura. Cei ce au intre sine afaceri personale și daraveri materiale, isprăvescă-le pe alt teren și să nu abuzeze de literatură, drept armă de resbunare.

Studii asupra românilor din Macedonia. «Tim-pului» i se scrie din Lipsca: E știut că neobositul scruta-tor pe terenul filologiei române, dr. Weigand, a intreprins o călătorie științifică la Români macedoneni, petrecând 15 luni de zile printre ei și cutreerând întreaga peninsulă balcanică, pretutindeni pe unde a putut aflá români, pentru ca să le studieze limba, datinele și obiceiurile. Spesele considerabile (7200 mărci=9000 franci) ale acęstei călătorii, intreprinsă in folosul filologiei române, au fost acoperite din partea Academiei de știință din Berlin, a societății de știință din regatul Saxonia și a ministerului de culte din Prusia. Bogatul material adunat de dl Weigand va cuprinde 5 volume: filologie, literatură și istorie. In zilele acestea va apăre primul volum conținând studiile asupra literaturii populare a Macedo-Românilor.

× **Bustul lui Alecsandri.** La Bacău s'a constituit un comitet pentru ridicarea unui monument lui V. Alecsandri care e născut in acest oraș. Monumentul va fi un bust aședat pe o colonă. Președinte al acestui comitet a fost ales dl C. G. Răileanu, iar vicepreședinte e dl St. G. Costandache.

A apărut «Calendarul Ligei» ilustrat cu portretele președinților sectielor Ligei din țeră, precum și o fotografie reprezentând inaugurarea bustului lui Mihail Cogălniceanu și o parte literară variată. Prețul unui exemplar 1.50, ediția de lucș costă 2 lei.

Diariștic. *Correspondența Română* redactată la București de dl Ioan Slavici, aparënd pân' acuma in tóte zilele, de acuma va eși odată pe săptămână.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

× **Știri bisericęști și școlare.** Alegeri de protopresbiteri s'au făcut de curând la Medias, Deva și Hațeg. La Deva s'a ales George Romanul preot in St. Miclăuș

lângă Arad; la Hațeg voturile s'au împărțit intre: Romanul Crainic protopresbiter in Dobra și Ioan Popovici invetător la școla de fete a Asociațiunii transilvane; la Medias s'au împărțit intre Ioan Marian preot in Velt, Rom. Mircea invetător in Brașov și Veniamin Almășan preot in Alma. — *Dl Ioan Damian*, absolvent al academiei de drept din Oradea-mare și originar din Letamare, la 20 l. c. a fost promovat de universitatea din Budapeșta la gradul de doctor in științele juridice.

Alegeri pentru congresul din Sibiu. Pe teritoriul consistoriului gr. or. din Oradea-mare s'au ales pentru congresul din Sibiu următorii dni deputați: din cler in cercul Oradea-Peștes archimandritul și vicariul episcopesc Iosif Goldiș, la Beins-Vaşcou protopresb. Ignatie Papp, la Tinca-Beliu prot. Petru Suci; dintre mireni in Oradea-mare adv. Nicolae Zigre, la Peștes protonot. comit. Ioan Papp, la Tinca adv. dr. Ioan Buna, la Beliu inv. Paul Gavrilete, la Beins adv. Paul Papp, la Vașcău ases. consist. dr. George Popa.

Societatea România Jună a tinerilor români dela universitatea din Viena a ținut mercuri la 12/24 l. c. ședință generală in sala din «Hotel Union». Programa ședinței a fost: I, Partea oficială. 2, Raportul anual. 3, Raportul comisiei revetătoare. II, Partea socială: in decursul acesteia a concertat capela regimentului de infanterie nr. 2.

Fundațiunea Silvestru. Comitetul cernăuțean, care din incidentul serbării jubileului de 50 de ani al preoției Em. Sale arhiepiscopului și mitropolitului Silvestru Morariu-Andreevici, a inițiat in Bucovina o colectă pentru inființarea unui fond, care să pórte numele jubilanului și din a cărui venite să se iniințeze ștendii pentru fetițe școlare, a colectat suma de 1402 fl. 76 cr, care s'a pus la dispoziția societății pentru cultura și literatura română in Bucovina, pentru scopul amintit.

× **Regularea congruei.** Ministeriul de culte a convocat pe 20 l. c. o conferență in Budapeșta pentru regularea congruei preoției. In acęsta conferință din episcopatul român s'a invitat Esc. Sa Mihail Pavel episcopul Orădiu-mari. Dinare mireni români gr. c. nimene. Aflăm, că nici Esc. Sa nu s'a prezentat; iar capitulul din Gherla a declarat că nu va luá parte.

C E E N O U ?

Hymen. *Dl George I. Docan*, mare proprietar și locotenent de cavalerie in rezervă din România, descendentele unei vechi familii boerești din Moldova, la 9 ian. n. ș-a serbat cununia in Cluș cu dșóra Sidonia Pop, bine cunoscuă și mult aplaudată in concertele românești dela Cluș, fiica dlui avocat Alessiu Pop și a dnei Anna n. de Lemény. Nași au fost dl Alesandru Bohațel căpitan surem districtual in pensiune cu dna soție și dl Andreiu Truța, perceptor orfanal al comitatului Cluș, cu dna soție. Serviciul cununii s'a sevêșit de cătră canonicul Gavril Pop din Blaș. După mésză, tinera părechiă a plecat la București și de acolo spre Italia. — *Dl Nicolae Antal*, jude cercual regesc in Alibunari, la 13 ianuarie sa cununat cu dșóra Beatricea Kütl, fiica dlui dr. I. Kittl, jude la tribunalul regesc din Timișóra. — *Dl George Penția*, vicenotar comun in Ofcea, s'a logodit cu dșóra Florica S. Popescu tot de acolo.

× **Știri personale.** *Dl dr. V. Lucaciu*, impreună cu soția sa, se află la Viena ca să consulte specialitățile medicale pentru bóla sa de ochi; tinerimea universitară

română i-a dat un mare banchet. — *Di Dumba*, nepotul dlui Dumba, membru al camerei seniorilor din Viena, s'a numit prim-secretar al legățiunii austro-ungare din București și s'a ocupat postul. — *Di I. Balas*, fost sub-jude în Timișoara, s'a numit jude la tribunalul regesc din Biserica-albă. — *Di Octavian Puticiu*, practicant la tribunalul din Timișoara, s'a numit vicesenior la tribunalul din Caransebeș.

Fetele române din Ardeal și din Ungaria au oferit dlui dr. Lucaciu, cu ocaziunea serbătorilor Crăciunului, un frumos obiect de suvenir. Acesta este un potir, cu tava de argint de desubr, înălțuntru suflat cu aur; disc, stea, linguriță, cuțit de aur. Tóte sânt lucrute în stil bizantin, împodobite cu figuri și arabescuri în relief. Pe ținătórea potirului s'au gravat următórele cuvinte: «Totul pentru națiune. Fetele române din Ardeal și Ungaria.» Totul e aședat într'o casetă de piele, cu monogramul: V. L. Suvenirul a fost însoțit de o adresă a fetelor române, subscris de comitetul compus din dşórele: Felicia Rațiu, Lucreția Popescu, Sabina Brote, Cornelia Ciceiu, Aurelia Roman, Agnes Cristea, Olimpia Neagoe și Elena Cuntan.

Procesul Memorandului nu se va puté pertractá la 23 ianuarie, căci acușatii au dat reclamațiuni în contra competenței, arătând totodată că terminul de urmărare s'a prescris. Unii au cerut să se asculte și martori, precum și câțiva bărbați de specialitate în ale politice. Tribunalul din Cluș a respins tóte apelațiunile; acușatii au dat cerere de nulitate. Astfel pertractarea nu se va puté ținé mai degrabă decât în luna lui aprile.

Procesele «Vulturului». Martia trecutá s'a publicat dlui Iustin Ardelean, redactorul respundător al «Vulturului», sentința Curiei reg. prin care s'a condamnat de nou la amendă de 60 fl., pentru că a publicat în fóia sa lucrări politice. Aflăm că i s'au intentat și procese de presă, din partea statului și de particulari.

Necrológe. *Dr. Aurel Maniu*, notar public r. în Oravița-montană, fost deputat dietal, al cărui portret se află și 'n tabloul «antelupătoriilor naționali» din dieta Ungariei; un bărbat cu inimă nobilă, care în tot anul a ajutat cu câte 200 fl. șcóla de fete a Asociațiunii transilvane, a încetat din viață la 12/24 ianuarie în etate de 60 ani. Îl geleşce consórtá Ermina Maniu n. Haica, fiica Livia mărítată dr. George Vuia, surorile Ecaterina măr. Dogariu, Iuliána măr. Șerban și vėrul Vasile Maniu avocat în București, dimpreună cu alți consăngeni. — *Aron Crainic* de Bolgarfalva, unul din tribunii dela 1848, care a trăit în timpul din urmă la București, a încetat din viață acolo, în etate de 70 ani. — *Vasile Cocarla*, fost paroc și protopresbiter în Rușii-Moldovitei în Bucovina, care a lăsat 20,067 fl. șocietății «Șcóla Română» din Suceva, a repausat la 4/16 ianuarie în etate de 58 ani. — *Maria Ioan Lupan* n. Radu R. Popea, a murit la Brașov în 9/21 l. c. în etate de 20 ani.

CARNEVAL.

Balul Reuniunii femeilor române din Sibitiu a reușit și în anul acesta escelent; a fost un adevărat bal de elită, la care au luat parte și fruntașii de alte naționalități. Dintre damele române, au fost de față dómnele: Maria Cosma, Badila, Moga, Simonescu, Rusu, Voilean, Tilea, Vecerdea, Popescu, Harșianu, Colbasi, Moldovan, Greavu, Surdu, Soldea etc. și domnișórele Lucia și Marióra Cosma, E. Popescu, Pipoș, E. Moga, C. Simonescu, Surdu, Balint, Pașca, Moldovan, Greavu.

Bibl. Univ. Cluj.
Nr. 892. 1937

Neagoe, Bârzu, Piso, Popovici, L. Popescu, Z. Moga, Cabdebo etc. Jocurile au fost arangiate de dl căpitan Koșca.

Bal la Alba Iulia. Inteligița română din Alba-Iulia va arangia duminică la 4 februarie n. o petrecere cu dans în sala otelului «Hungaria». Venitul curat este destinat pentru întemeierea unui fond școlar în Alba-Iulia. Președintele comitetului arangiator e dl Ioachim Fulea, casar dl Publiu Rozor, controlor dl P. G. Cirlea.

OGLINDA LUMEI.

Ce trebuie să șcie o fată? Un diar din America a deschis un concurs printre cetitorii sei asupra acestei întrebări: Ce trebuie să șcie o fată? Premiul a fost conferit, și pe drept, următorului respuns: «Dați fetelor vóstre o bună instrucțiune elementară. Invėțați-le să prepará o mâncare bună, să lucreze, să calce, să facă ciopari, să croiescă o cămașá séu o haină. Să șcie să cócă pâne și a găti bine bucatele este a face mare economie în cheltuelile cu farmaciștii și doctorii. Spuneți-le lor că o piesă de 5 fr. se compune din 500 de bani; să cheltuésca mai puțin decât se câștigă; căci a cheltuít mai mult decât venitul, însemnézá a merge cu pași grăbiți spre întėlnirea miseriei. Se șcie că un onest lucrător în vėrstá, trebuie să fie stimat de o mie de ori mai mult decât «ghigherlii» cu monocul în ochi. Invėțați-le să și iubescá copii și în general tótá creațiunea. Dēcá aveți mijlóce, dați-le lecții de musică și pictură; dar să șciți că aceste arte sânt secundare și ocupá un loc fórté mic în esistența umană. Să se obișnuésca a dice «da» și «da» să fie, și a dice «nu» și «nu» să fie». Aceste norme ar trebui ca să fie adoptate și în Europa.

În căutarea unei frumoșe andaluse. Se scrie din Madrid că actualminte se găseșce în Spania un original englez care a cutreerat tóte țėrile pre a căută o frumoșá andaluzá. El acum se află în Granada. În 1889 făcú cunoșcință la Paris, în timpul esposiției universale, cu o tinerá vėduvă, fórté frumoșá și se înamorá la nebunie de dēnsa. Într'o frumoșá și, frumoșá vėduvă dispărú. Englezul avú răbdarea să viziteze tóte hotelurile și apartamentele mobilate din marele oraș. Dar negășind pe adorata lui, începú să percurgá Franța, Italia și Anglia, căci misterioșá lui amicá îi dšesese că trebuia să facá o călėtorie în străinėtate. Obsit de a călėtorí fără de nici un folos și cređend că frutușá vėduvă s'a întors în țėra ei natală, englezul începú să caute prin Spania. El nu șcie nici numeie adoratei sale; dar abia a ajuns într'un oraș, dá semnalmentele tuturor factorilor, interpreților și birjarilor spre a-l ajută, astfel că cheltuésce o mulțime de parale. A percurs deja insedar provinciile Seviglia, Malaga și Cordova, oraș cu oraș, sat cu sat. Acum se află la Granada și a oferit un premiu de 10,000 de fr. aceluia care îi va indicá unde se află frumoșá Andaluzá. Și se mai dice că nu mai sânt ómeni cari să iubescá serios.

Calindarul șeptemănei.

Dumin. celor 10 leproși Ev. 12 dela luca 17, c. gl. 2, a inv. 2.	Calindarul vechiu		Călınd. nou	Sórele
Diua șept.				
Duminică	16	Inch. lanț. Ap. Petru	28	Car cel. Mare 7 32 4 57
Luni	17	† Cuv. Antonie	29	Francisc Sal. 7 31 4 58
Marti	18	SS. Anastasiu și Kiril	30	Adelgunda 7 29 4 59
Mercuri	19	Cuv. Macarie	31	Petru Nol. 7 28 5 1
Joi	20	† C. P. Eutichie	1	Februarie, Ig. 7 26 5 2
Vineri	21	C. P. Maxim	2	Intr. Christ. 7 25 5 4
Sămbătă	22	Cuv. Timotei și Anast.	3	Blasiu 7 23 5 6

Minți.

Redactorul «Scărțăitōrei Naționale» domnul Marc Antoniu Nesărat intr'o ȃi la casină venind vorba de minciuni ȃise, cā de ȃre-ce ar avē d'a face cu mulți ȃmeni, care pe fiecare ȃi i-ar aduce tot felul de șciri, cāte unele adevērate dar mai multe micinōse, pentru a nu supērā pe acești binevoitori ai fȃiei sale, s'ar fi deprins a se stāpāni așā de bine, incāt nimeni nu ar mai fi in stare a spune o minciunā cāt de grōsā, fārā ca el Marc Antoniu Nesărat, sā nu-i respundā: «cred, domnule».

— Pe ce te prinȃi, cā eu am sā te fac a-mi ȃice, cā mințesc? il intrebā Pēcalā, care erā și el de fațā.

— Pe o sutā de corōne noue de nouțe, respunse redactorul.

— Ba ȃeu, te prinȃi? intrebā Pēcalā.

— Spune numai cāci pe mine n'ai sā me pēcālești, reluā Marc Antoniu.

— Așā darā stā suta de corōne? mai intrebā incā odatā Pēcalā

— Stā, intāri Marc Antoniu.

— Apoi sā veȃi, domnule redactor, sēptēmāna trecutā am fost lovit de colerā, incepū Pēcalā.

— Cred, domnule, afirmā Marc Antoniu.

— Si am murit.

— Cred, domnule.

— Si m'am dus in raiu.

— Cred, domnule.

— Si la ușa raiului. Sft. Petru cu cheile, pānā a nu-mi deschide, m'a intreat, dēcā am fost abonat la Scărțăitōrea Naționalā.

— Cred, domnule.

— Si cum i-am spus cā am fost abonat, mi-a deschis ușile raiului.

— Cred, domnule.

— Pānā sā nu intru mi-a spus sā nu me mir de ori ce minune aș vedē, cāci de unde nu, me va scȃte indatā din impērāția cerurilor.

— Cred, domnule.

— Nici nu m'am mirat cānd am vȃduț pe cei mai mari archieri, mitropoliți, episcopi, impērāți, crai, ministri și fel de fel de ȃmeni mari slugind cu smerenie pe niște sārāntoci, sihaștri, pustnici și d'al de āștia, ba am vȃduț chiar pe cāte un biet invēțātorāș pus stāpān peste protopopi și archimandriți.

— Cred, domnule.

— Am vȃduț și pe fostul redactor a Scărțăitōrei, pe tatāl dtale, domnule Marc Antoniu.

— Cred, domnule.

— Dar cānd l'am zārit, așā de tare m'am minunat incāt am strigat... bre și Sft. Petru, nici una nici doue, m'a luat de pēr și m'a imbrāncit din raiu, incāt am picat iarāș aici pe pāmēnt.

— Cred, domnule.

— Ce, intēlnirea in raiu cu reposatul redactor te-a pus in mirare? intrebā unul dintre ascultātori.

— Ba, nu, respunse Pēcalā.

— Cred, domnule, adause Marc Antoniu.

— D'apoi ce lucru te-a fācut sā te miri, Pēcalā? reluā ascultātorul.

— Cum sā nu me mir domnilor, inchipuiți-ve...

— Cred, domnule.

— Reposatul tatā al dlui Marc Antoniu, colea sus in raiu... pāziā porci

— Minți ticālosule! rācnī Marc Antoniu, iar hoho-tele ascultātorilor il povāțuirā cā perduse prinsōrea.

Mortul fals.

O intēmplare fȃrte caraghiosā s'a petrecut intr'una din ȃilele trecute lāngā Stermalitz, in districtul Rosenberg. Intr'o comunā de pe granița rusēscā locueșce un țēran rus bogat. El are o servitȃre frumōsā, iar acēsta la rēndul ei are ca amant pe un cazac grānițer, soldat voinic, inalt și cu mustāțile rāsucite. El fācea parte din compania soldaților, cari pāziāu granița in ținutul acela. Vȃdēnd, cā se apropie Anul nou, soldații se tot chib-zuiau cum ar putē sā tragā colea și ei un chef mai cum se cade.

— Stați cā fac eu rost — ȃise cazacul chipeș — și se duse la amantā-sa. Ce-o fi virbit ei, ce nu, destul, cā in nȃptea urmātȃre țēranul s'a pomenit cā porcul cel mai gras i s'a furat și tocmai pe acesta avea de gānd sāl tae de serbātori. Bānuēla a cāduț pe cāțiva soldați, cari fuseserā vȃduți sēra prin impregiurimile curții lui. In diminēța urmātȃre el s'a plāns polcovnicului.

Acesta a luat cu dēnsul un gendarm, și s'a dus la cāsuța unui polonez situatā cam la 3 kilometri de locul unde s'a sevērșit furtul. Ei erau aprȃpe siguri, cā porcul a fost dus acolo.

In singura odae, ei vȃd vre-o cāteva femei plāngēnd și suspinānd; aprȃpe de ele stāteau cāțiva cazaci. Pe un pat de scānduri erā intins un trup acoperit cu un cerșaf. La cāpētēi ardeau 2 lumināri mici de cērā.

La vederea șefului lor, soldații voiau sā fugā.

— Stoi! (Stai) strigā inse polcovnicul. Ce cāu-țați aici?

— Papușā zmyrr! (A murit drāguțul.)

— Bine și voi ce cāuțați aici?

— Reposatul ne-a fost prieten bun și a voit sā ne vȃdā inainte de a muri...

— Bine... uite bre... s'a furat un porc și trebuie sā fie ascuns aici. Haideți sā cāuțām!

Și soldații cu șeful lor se puserā pe cāutate in pivnițā, in pod, prin tȃte ungherele, dar insedar.

Polcovnicul, inainte de a se depārtā, ca un bun pravoslavnic ce erā, s'a dus la patul mortului și-a fācut cruce și l'a sārutat pe cerșaf. Apoi s'a dus. Dupā ce s'a depārtat mortul, care nu erā alt cineva decāt porcul furat și injunghiat, a fost dat jos, tăiat și fript dupā dorința fiecārui soldat.

Aceștia s'au pus pe chef, au inceput sā mānānce ca turcii; ei aduseserā și o vadrā de «vutki» și apoi ține-te la bēute și la jocuri de se cutremurā pāmēntul.

Țēranul, care bānuise de furt pe niște soldați «onorabili» a fost dat in judecatā și condamnat la 10 ruble amendā.

La examen.

Profesorul pune unui elev o intrebare la care acesta nu șcie ce sā respundā.

— Ce? il intrebā profesorul, intrebarea asta ți se pare grea? .

— Intrebarea nu, dar respunsul.

La tribunalul corecțional.

Președintele. — De ce ai furat ghetele acelea vechi? Prevenitul. — Pentru cā credeam cā sūnt noi.